

Då borttagandet af denna skyddstull emellertid är till olägenhet inom många trakter af vårt land, der mindre tackjernshyttor fortfarande äro i gång, men der malmernas beskaffenhet är sådan, att det erhållna tackjernet ej lämpligen kan afsättas annat än såsom gjuttackjern, får jag, med åberopande i öfrigt af de skäl, som uti bevillningsutskottets betänkande n:o 21 under förra riksdagen af reservanterna för denna skyddstulls bibehållande blifvit anförda, vördsamt föreslå:

1:o) att Riksdagen ville besluta att å tack- och barlastjern samt skrot åsätta en tull af 80 öre per 100 kilogram;

2:o) att, om detta mitt förslag vinner Riksdagens bifall, Riksdagen för sin del beslutar att tullen å tack- och barlastjern samt skrot vinner tillämpning så fort som möjligt.

Stockholm den 28 januari 1897.

Anders Andersson.

N:o 122.

Af herr **S. G. von Friesen**, om *uteslutande ur 1898 års riksstat af det för bevillning af fast egendom samt af inkomst beräknade belopp.*

Af den redogörelse för fonden för reserverade medel, som i rikshufvudboken för år 1895 är lemnad, finner man, att öfverskottet å 1895 års statsreglering uppgår till kronor 14,167,999: 84, samt att vid 1895 års slut fans en då — och ännu — odisponerad tillgång af kronor 14,229,457: 61 i nämnda fond. Vidare kan man af det utdrag af statsrådsprotokollet öfver finansärenden den 14 januari innevarande år, som under rubriken »Inkomstberäkningen» är bilagdt statsverkspropositionen till innevarande Riksdag, inhemta, att statsregleringen för år 1896 an-

tagligen kommer att lemna ett öfverskott af 12,054,000 kronor. Tager man då tillika i betraktande, att 1894 års statsreglering afslutats med ett öfverskott af kronor 8,166,889: 31, så finner man, att de sammanlagda öfverskotten för de tre åren 1894—1896 uppgå till den för våra förhållanden högst betydande summan af mer än 34,000,000 kronor.

Af dessa öfverskott hafva år 1895 minst 10 millioner och år 1896 minst 8 millioner direkt härflutit från sådana statsinkomster, som i ofvan åberopade statsrådsprotokoll benämnas *skatter*. Men man kan med skäl säga, att hela öfverskotten medelbart representera belopp, som i högre grad än afsigten varit och således för mycket uttagits af nationen.

Sådana förhållanden som dessa äro icke uteslutande och icke i alla afseenden att glädja sig åt. Skatter utgöra i och för sig ingen lycka, och misräkning af dem, som bestämma skatterna, är — om ock möjligen ursäktlig — dock ingenting att vara stolt öfver. Såsom nu ställningen emellertid en gång blifvit, synes mig ett af de viktigaste spörsmålen, som af densamma framkallas, vara detta, huruvida icke de nuvarande för statsregleringen gynsamma konjunkturerna böra användas till att ställa denna i sin helhet på en solidare grund, derigenom att vissa oegentligheter undanrödjas, som för det närvarande förefinnas i den allmänna planen för densamma. På sådant sätt skulle den oegentlighet, som onekligen förefinnes i de höga öfverskotten, användas till botande af en annan oegentlighet, och dessa extra tillgångar skulle sålunda otvetydigt kunna komma statsregleringen för all framtid till godo.

Den oegentlighet, på hvilken jag här syftar, är den, att statsregleringen — i olikhet med kommunernas budgeter — upptager bland inkomsterna betydande belopp, som först ett godt stycke inpå året näst efter det statsregleringen gäller äro förfallna till betalning. Sådana inkomster äro: grundskatt, kyrkotionde, kavalleriregementenas hästvakansspanmål, afgifter för persedelsunderhållet vid rusthållsinfanteriet, trosspassevolansafgift, tillfälliga rotevakansafgifter, soldatvakansafgift, båtsmansvakansafgift, arrendemedel, mantalspenningar och allmän bevilning — tillsammans beräknade i den af Kongl. Maj:t framlagda staten för år 1898 till mer än 10 millioner kronor. Detta förhållande, hvilket med skäl må kallas ett missförhållande, har ingalunda hittills varit obeaktadt — det har varit *en* af de medverkande orsakerna till att statsverkets grundfond, den numera s. k. kassaförlagsfonden, blifvit bildad. Denna fond, som enligt 1895 års riksbokslut utgjorde kronor 14,122,907: 27, skall enligt 1897 års riksstat ökas med 800,100 kronor, hvarjemte Kongl. Maj:t nu föreslagit, att till densamma skall i 1898 års riksstat afsättas ett belopp af 105,700 kronor, så att fonden år

1898 skulle komma att utgöra öfver 15 millioner kronor och sålunda hafva nått det mål, som man i första hand satt för densamma. Att ett sådant belopp dock under nuvarande förhållanden måste anses otillräckligt, torde utan vidare framgå, om man erinrar sig de öfriga uppgifter — utom den här ofvan omtalade att bereda förskott för först efter budgetåret förfallna, för detsamma dock anvisade inkomster — som tillkomma denna fond. Den främsta af dessa och dess egentliga uppgift är att bereda tillgång för statens kassarörelse. Att härtill stora belopp erfordras — och större i samma mån budgeten växer — kan man lätt föreställa sig, då man vet, att statsmedelsutgifterna ingalunda äro jemnt fördelade öfver hela året och måhända ännu mindre statsinkomsterna, tullmedel, bränvinsmedel, hvitbetssockertillverkningsavgifter o. s. v., hvartill kommer, att statsmedelsförvaltningen är fördelad mellan flera myndigheter, hos hvilka städse måste finnas kontanta medel till bestridande af hos dem förekommande utgifter, men som icke — i likhet med t. ex. postverket — hafva särskilda fonder för sin kassarörelse. Det är sant, att fonden ofta har hjälp af *dels* statsregleringsfonden, i hvilken väl städse finnas betydande, om ock vexlande, reservationer, *dels* fonden för reserverade medel, nemligen så ofta som odisponerade öfverskott å statsregleringarna förefinnas. Men den hjälp, som för kassarörelsen lemnas af statsregleringsfonden, motväges till en väsentlig del deraf, att kassaförlagsfonden äfven har en annan uppgift, nemligen att bereda förskott såväl till utgifter, upptagna först i följande års stat, som till ändamål, hvilka ännu icke blifvit af Riksdagen pröfvade. Hvad åter fonden för reserverade medel beträffar, så måste det betraktas såsom en abnormitet, att stora tillgångar finnas uti denna, och häraf borde ingalunda en så vigtig sak som statens kassarörelse vara beroende. Att emellertid, då tillgångarna i fonden för reserverade medel smälta tillsammans, kassaförlagsfonden ensam är otillräcklig, bevisas deraf, att vid sådant förhållande statskontoret för bestridande af sina utgifter ofta måst anlita riksgäldskontorets försträckning till icke ringa belopp.

Det missförhållande, som här föreligger, afser jag emellertid nu icke att afhjelpa eller minska genom att höja kassaförlagsfondens belopp, *dels* derför att en sådan fondbildning städse medför olägenheter, *dels* derför att, såsom jag ofvan antydtt, en annan utväg härför synes mig i främsta rummet böra försökas. Denna utväg är att åtminstone delvis befria kassaförlagsfonden från en uppgift, som för det närvarande mindre egentligt tillkommer densamma, nemligen att förskottera först ett följande år förfallande statsinkomster; detta mål skulle vinnas,

om vid uppgörandet af staten för året sådana inkomster icke toges i beräkning. Det förslag jag nu har att framställa afser emellertid icke samtliga dessa inkomster, utan endast en af dem — visserligen den mest betydande — nemligen allmänna bevillningen. Det är min mening, att den bevillning, som under ett visst år förfaller till betalning, skall upptagas såsom inkomst vid uppgörandet af staten för det året och icke, såsom nu sker, för det närmast föregående, och att således nu bevillningen för år 1898, hvilken skall erläggas först under år 1899, skall upptagas i staten först för sistnämnda år och följaktligen utgå ur den riksstat, som af innevarande Riksdag skall uppgöras. Såsom en hvar inser, blir följden häraf icke den, att icke bevillning för år 1898 kommer att utgöras af de skattskyldige, men väl den, att de i statsverkspropositionen nu påräknade inkomsterna komma att minskas med allmänna bevillningens hela belopp eller 5,300,000 kronor. En sådan minskning synes ock kunna företagas, enär den *dels* torde kunna till väsentlig del erhålla sin motsvarighet genom reduktion af de föreslagna statsutgifterna, *dels* kunna — om så behöfves — till någon del ersättas genom anlitage af öfverskottet i statsregleringen för år 1896 eller motvägas af andra jemkningar i 1898 års stat.

Möjligheten af detta förslags genomförande kan visserligen icke allsidigt pröfvas förr än mot riksdagens slut. Men jag har dock redan nu framställt detsamma *dels* därför att, om det skall kunna vinna framgång, uppmärksamheten måste vara rigtad på detsamma redan från riksdagens början, *dels* därför att den i grundlagen föreskrifna begränsningen af motionstiden lägger hinder i vägen för att framdeles under riksdagens lopp i motionsväg väcka ett sådant förslag. Klart är ju, att en förutsättning för förslaget är, att Riksdagen icke skall besluta sådan minskning af inkomsterna i öfrigt eller så stora utgifter, att förslagets genomförande skall komma att medföra olägenheter, mera afsevärda än den visserligen i min tanke högst betydande fördel för statsregleringarna i all framtid, som man genom detsamma skulle vinna. Att en sådan ändring i sättet för bevillningens uppförande i riksstaten som den här ifrågasatta redan tillförene blifvit föreslagen, men af Riksdagen icke godkänd, är mig väl bekant; men jag håller före, att de skäl af mera formel natur, som då anförts mot densamma, icke förtjena afseende.

Hvad den allmänna bevillningens utgörande beträffar, är det icke min mening att nu och i detta sammanhang deruti föreslå någon förändring. Jag ifrågasätter icke annat, än att de skattskyldige skola för 1898 erlägga samma bevillning som för 1897; men om mitt förslag

vinner afseende, skulle den för år 1898 erlagda bevillningen upptagas i riksstaten först för år 1899, och jag skall äfven i sådant syfte väcka motion.

Här hemställer jag,

att Kongl. Maj:ts förslag i statsverkspropositionen att upptaga bland statsverkets inkomster för år 1898 under rubriken *Bevillningar*:

Bevillning af fast egendom samt af inkomst kronor 5,300,000: —

icke må af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 29 januari 1897.

Sixten von Friesen.

N:o 123.

Af herr **S. G. von Friesen**, med förslag att de i nu gällande förordning angående bevillning af fast egendom samt af inkomst stadgade afgifts- och procentbelopp måtte af Riksdagen för år 1898 fastställas för att för följande års statsreglering tagas i anspråk.

Under hänvisande till en motion, som jag denna dag väckt derom, att Kongl. Maj:ts förslag att bland inkomsterna i riksstaten för år 1898 upptaga allmän bevillning till belopp af 5,300,000 kronor icke må af Riksdagen bifallas, får jag, under förutsättning af Riksdagens bifall till hvad jag i nämnda motion föreslagit, härmed hemställa, att Riksdagen måtte besluta,

att alla de i nu gällande förordning angående bevillning af fast egendom samt af inkomst stadgade afgifts- och procentbelopp måtte af Riksdagen för år 1898 fastställas för att för följande års statsreglering tagas i anspråk.

Stockholm den 29 januari 1897.

Sixten von Friesen.